

वर्ष - २

सारांश वृत्त

नंदीग्राममध्ये भाजपचा विजय; ममतांच्या तृणमूलला धक्का

■ **दैनिक राज्य लोकतंत्र** कोलकाता। प्रतिनिधी पश्चिम बंगालमधील नंदीग्राम आणि रेजीनगर विधानसभा पोट निवडणुकीत भाजपने विजय मिळवल्याचा दावा या वृत्तात करण्यात आला आहे. नंदीग्राममध्ये हसीरानी रथ यांनी काँग्रेसचे मिलन प्रधान यांचा मोठ्या मताधिक्याने पराभव केला. रथ यांना १,६४,४२७ मते मिळाली, तर प्रधान यांना ४१,६७४ मते मिळाली. तब्बल १,२२,७५३ मतांच्या फरकाने हा विजय नोंदवण्यात आला. हसीरानी रथ या चंद्रनाथ रथ यांच्या मातोश्री आहेत. चंद्रनाथ रथ हे सुवेद अधिकारी यांचे निकटवर्तीय होते. मे महिन्यात त्यांची हत्या झाल्यानंतर ही पोटनिवडणूक चर्चेत आली होती. रेजीनगरमध्ये भाजपचे शंकरराव सरकार यांनी आम जनता उन्नयन पार्टीचे गुलाम नबी आझाद यांचा पराभव केला. सरकार यांना १,२९,९१४, तर आझाद यांना ५४,०९८ मते मिळाली. विजयाचे मताधिक्य ७५,८१६ इतके होते. या निकालांमुळे भाजपला राजकीय बळ मिळाल्याचे चित्र असले, तरी पश्चिम बंगालच्या राजकारणावर त्याचे नेमके परिणाम काय होतील, हे पुढील घडामोडींवर ठरणार आहे.

लष्मास नकार म्हणजे आत्महत्येस प्रवृत्त करणे नव्हे; सर्वोच्च न्यायालयाचा महत्त्वपूर्ण निर्वाळा

■ **दैनिक राज्य लोकतंत्र** नवी दिल्ली। वृत्तसंस्था लष्मास नकार दिल्यामुळे एखाद्या व्यक्तीने आत्महत्या केली, तरी केवळ त्या नकारावरून आत्महत्येस प्रवृत्त केल्याचा गुन्हा सिद्ध होत नाही, असे सर्वोच्च न्यायालयाने स्पष्ट केले आहे. न्यायमूर्ती जे. बी. पारदीवाला आणि न्यायमूर्ती के. विनोद चंद्रन यांच्या खंडपीठाने तेलंगणातील

एका प्रकरणात सहा आरोपींविरुद्धची फौजदारी कार्यवाही रद्द केली. या प्रकरणात मृत महिला आणि मुख्य आरोपी यांच्यात प्रेमसंबंध होते. दोघे तीन महिने आरोपीच्या घरी एकत्र राहत होते आणि आरोपीच्या कुटुंबीयांनीही हे नाते स्वीकारले होते. मात्र, आरोपीने लष्मास नकार दिल्यानंतर महिलेने आत्महत्या केली. तिच्या

बहिणीच्या जबाबावरून मुख्य आरोपीसह कुटुंबातील पाच जणांविरोधात गुन्हा दाखल झाला होता. सर्वोच्च न्यायालयाच्या निरीक्षणानुसार, आरोपींनी महिलेला आत्महत्येसाठी प्रत्यक्ष प्रवृत्त केल्याचे दर्शवणारी आवश्यक कृती किंवा चिथावणी या प्रकरणात दिसून आली नाही. नातेसंबंध तुटणे आणि आत्महत्या घडणे या दोन बाबींची सरसकट

सांगड घालून भारतीय दंड संहितेच्या कलम ३०६ अंतर्गत गुन्हा ठरवता येत नाही. या निर्णयाचा अर्थ आत्महत्येस प्रवृत्त करण्याच्या प्रत्येक प्रकरणातून आरोपी निरदोष ठरतात असा नाही. विशिष्ट पुरावे, आरोपीची कृती आणि गुन्द्याचे कायदेशीर घटक तपासूनच निष्कर्ष काढावा लागतो, हा या निर्णयाचा महत्त्वाचा पैलू आहे.

■ **दैनिक राज्य लोकतंत्र** नवी दिल्ली। वृत्तसंस्था राज्यातील सरकारी आणि अनुदानित शाळा बंद करणे, विलीन करणे किंवा पुनर्रचित करण्यापूर्वी सर्वंकष सर्वेक्षण करण्याचे आश्वासन राज्य सरकारने दिले आहे. तीन महिन्यांत हे सर्वेक्षण पूर्ण केले जाणार असून, पर्यायी शाळेचे अंतर, प्रवासाचा वेळ, वाहतुकीची सुरक्षितता, भौगोलिक परिस्थिती आणि मुलींच्या सुरक्षा विचार

केला जाणार आहे. १५ मार्च २०२४ च्या शासन निर्णयानुसार, २० पेक्षा कमी विद्यार्थीसंख्या असलेल्या शाळा बंद करण्याचा निर्णय घेण्यात आला होता. २०२५ च्या उपलब्ध आकडेवारीनुसार, राज्यात अशा १४,२५१ शाळा आहेत. या निर्णयाविरोधात 'शाळा वाचवा, शिक्षण वाचवा' मंचाने ५ ऑक्टोबरपासून आझाद मैदानात बेमुदत आंदोलन सुरू केले होते. गुरुवारी शालेय

शिक्षण विभागाचे प्रधान सचिव रणजितसिंह देओल आणि मंचाच्या प्रतिनिधींमध्ये बैठक झाली. त्यानंतर आंदोलन तूर्त स्थगित करण्यात आले. मंचाचे संपत देसाई यांनी विद्यार्थीसंख्या कमी असल्याच्या कारणावरून शाळा बंद करणे अन्यायकारक असल्याचे सांगितले. आदिवासी, डोंगराळ आणि दुर्गम भागांतील विद्यार्थ्यांच्या शिक्षणावर त्याचा

परिणाम होऊ शकतो. ग्रामसभा आणि पालकांची मतेही विचारात घेतली जाणार आहेत. सरकारचे आश्वासन स्वागतार्ह असले, तरी सर्वेक्षण पूर्ण होईपर्यंत शाळा बंद करण्याच्या निर्णयाला स्थगिती आहे का, याची स्पष्टता महत्त्वाची आहे. शिक्षणाचा हक्क केवळ कागदावर न राहता प्रत्येक विद्यार्थ्याला जवळ आणि सुरक्षित शाळा मिळणे आवश्यक आहे.

शेतकऱ्यांच्या जमिनीच्या मालकीशी सरकारचा प्रयोग कशासाठी?; प्रस्तावित विधेयकामुळे हक्कांवर प्रश्नचिन्ह

सातबारा अंतिम मालकीपुरावा नसल्याची वस्तुस्थिती; सरकारी प्रमाणनाच्या नव्या व्यवस्थेत शेतकरी, वारस आणि जुन्या मालकीहक्कांचे संरक्षण कसे होणार ?

■ **दैनिक राज्य लोकतंत्र** मुंबई। वृत्तसंस्था शेतकऱ्यांची जमीन म्हणजे केवळ सातबारा उताऱ्यावरील काही आकडे किंवा महसूल विभागाच्या दसरातील नोंद नव्हे. ती त्याच्या कुटुंबाच्या उदरनिर्वाहाचा आधार, पिढ्यापिढ्यांच्या कष्टांची कमाई आणि भविष्यातील सुरक्षिततेची हमी असते. त्यामुळे जमिनीच्या मालकीशी संबंधित कोणताही कायदा करताना सरकारने अत्यंत सावधपणे पावले टाकणे अपेक्षित आहे. महाराष्ट्र सरकारच्या प्रस्तावित जमीन मालकी हक्क विधेयकामुळे आता हाच महत्त्वाचा प्रश्न उपस्थित झाला आहे : जमिनीच्या

मालकीबाबत अधिक निश्चितता निर्माण करण्याच्या नावाखाली सरकार कोणती नवी व्यवस्था आणत आहे आणि त्यात शेतकऱ्यांचे विद्यमान हक्क सुरक्षित राहणार कसे ? सातबारा उतारा आणि फेरफार नोंदी या जमिनीशी संबंधित महत्त्वाच्या महसुली नोंदी आहेत. मात्र, त्या स्वतः हून मालकीचा अंतिम आणि निर्णायक पुरावा ठरत नाहीत. जमिनीची मालकी ठरवताना खरेदीखत, वारसाहक्क, न्यायालयीन आदेश आणि इतर संबंधित कागदपत्रांचाही विचार करावा लागतो. ही प्रक्रिया गुंतागुंतीची असल्याने अनेक जमीनविषयक वाद न्यायालयांमध्ये वर्षानुवर्षे प्रलंबित राहतात.

हे वास्तव बदलण्याची गरज नक्कीच आहे. मात्र, उपाय शोधताना आधीपासून अस्तित्वात असलेल्या मालकीहक्काबाबत अनिश्चितता निर्माण होणार नाही, याची हमी सरकारने घ्यायला हवी. मालकीचे प्रमाणन की हक्कांवर सरकारी नियंत्रण ? नीती आयोगाच्या नमुना कायद्याच्या संकल्पनेशी संबंधित महाराष्ट्राच्या प्रस्तावित विधेयकाचा उद्देश जमिनीच्या मालकीबाबत अधिकृत नोंदी आणि निश्चितता निर्माण करणे हा असल्याचे सांगितले जाते. व्यवहारांमधील संदिग्धता कमी करणे आणि जमीनविषयक खटले घटवणे, हीदेखील त्यामागील अपेक्षित

उद्दिष्टे आहेत. मात्र, सरकारी प्रमाणनाची नवी व्यवस्था उभी करताना काही प्रश्नांची स्पष्ट उत्तरे मिळणे आवश्यक आहे. एखाद्या जमिनीच्या मालकीबाबत महसूल नोंदी आणि प्रत्यक्ष कायदेशीर हक्क यांत तफावत असेल, तर निर्णय कोणाच्या बाजूने होणार ? वारसांमधील वाद सुरू असतील, तर मालकी निश्चित करण्याची प्रक्रिया कशी राबवली जाणार ? एखाद्या शेतकऱ्याच्या नावाची नोंद चुकीची झाली, तर ती दुरुस्त करण्यासाठी किती वेळ आणि खर्च लागणार ? सरकारी निर्णयामुळे अन्याय झाल्यास नागरिकाला स्वतंत्र न्यायिक उपाय उपलब्ध असतील का ? हे प्रश्न सरकारविरोधातील आरोप नाहीत;

तर शेतकऱ्यांच्या मालमत्तेचे संरक्षण करण्यासाठी आवश्यक असलेली लोकशाही आणि कायदेशीर चिकित्सा आहे. आंध्र प्रदेशाचा अनुभव दुर्लक्षित करू नका आंध्र प्रदेशात २०२२ मध्ये जमीन मालकी हक्क कायदा मंजूर करण्यात आला आणि ऑक्टोबर २०२३ मध्ये त्याची अंमलबजावणी सुरू झाली. विरोधानंतर जुलै २०२४ मध्ये तो रद्द करण्यात आला. या अनुभवातून महाराष्ट्राने धडा घेणे आवश्यक आहे. केवळ कायद्याचा उद्देश चांगला असल्याने त्याची अंमलबजावणी आपोआप यशस्वी होते, असे नाही.

नागरिकांचा विश्वास, कायदेशीर संरक्षण आणि तक्रार निवारणाची परिणामकारक व्यवस्था तितकीच महत्त्वाची असते. शेतकऱ्यांना हक्कांची हमी आधी घा प्रस्तावित विधेयकाचा मसुदा हरकती आणि सूचनांसाठी प्रसिद्ध करण्यात आल्याचे वृत्त आहे. त्यामुळे शेतकरी संघटना, कायदेतज्ज्ञ, महसूल अधिकारी आणि सामान्य नागरिकांना आपली मते मांडण्याची संधी मिळणे आवश्यक आहे. सरकारने विधेयकातील तरतुदी सार्वजनिक चर्चेसाठी स्पष्टपणे मांडाव्यात. जुन्या मालकीहक्कांचे संरक्षण, वारसाचे दावे, चुकीच्या

नोंदींविरुद्ध अपील, स्वतंत्र न्यायिक पुनरावलोकन आणि वादग्रस्त जमिनीचे निराकरण याबाबत ठोस हमी घावी. जमिनीचे व्यवहार पारदर्शक करणे ही सरकारची जबाबदारी आहे; पण त्या प्रक्रियेत शेतकऱ्यांच्या मालकीहक्कांवर टांगीत तलवार निर्माण होऊ नये, ही त्याहून मोठी जबाबदारी आहे. जमीनविषयक वाद कमी करण्यासाठी कायदा हवा; मात्र शेतकऱ्याला स्वतः च्या जमिनीबाबत नव्याने असुरक्षित वाटेल, अशी व्यवस्था नको. सरकारने मालकी निश्चिततेचे आश्वासन देताना नागरिकांच्या हक्कांचे संरक्षणही तितक्याच ठामपणे सुनिश्चित केले पाहिजे.

संपादकीय

मोदींच्या मित्राचे भारतावर वार!

एकीकडे ‘मोदी-ट्रम्प मैत्री’चे ढोल, दुसरीकडे भारतीयांच्या भवितव्यावर घाव! अमेरिकेचे राष्ट्राध्यक्ष डोनाल्ड ट्रम्प भारताचे मित्र असल्याचे राजकीय दावे केले जातात. पंतप्रधान नरेंद्र मोदी आणि ट्रम्प यांच्या भेटीची छायाचित्रे दाखवली जातात, दोन्ही देशांमधील संबंधांचे गोडवे गायले जातात. पण जेव्हा अमेरिकेचे निर्णय भारतीय कंपन्यांच्या हितावर आणि भारतीय व्यावसायिकांच्या भविष्यावर परिणाम करू लागतात, तेव्हा या मैत्रीचा नेमका उपयोग काय? हस्तांदोलनातून भारताचे हित सुरक्षित होत असेल, तर मग भारतीय कर्मचाऱ्यांसाठी अनिश्चिततेचे ढग का? मोदी-ट्रम्प मैत्रीचा जयघोष करणाऱ्यांनी आता या प्रश्नाचे उत्तर द्यावे!

८ ऑक्टोबर २०२६ रोजी अमेरिकेच्या प्रशासनाने मायक्रोसॉफ्ट, अँडोबी, कॉम्पिझ्ट, इन्फोसिस, टाटा कन्सल्टन्सी सर्व्हिसेस अर्थात टीसीएस, विप्रो, एचसीएलटेक आणि कॅंपजेमिनी या आठ कंपन्यांच्या रोजगार प्रमाणपत्र अर्जांशी संबंधित पीईआरएम प्रक्रियेला निलंबित केले. या कारवाईमुळे संबंधित कंपन्यांच्या नवीन आणि प्रलंबित अर्जांवर अडथळा निर्माण झाला आहे. अमेरिकेने यामागे स्थानिक कर्मचाऱ्यांच्या रोजगाराचे संरक्षण आणि संभाव्य गैरव्यवहार रोखण्याची भूमिका मांडली आहे. मात्र, आरोप म्हणजे दोष सिद्ध होणे नव्हे. या कंपन्यांच्या बाबतीत प्रत्यक्षात काय निष्पन्न होते, हे स्वतंत्रपणे तपासले गेले पाहिजे. पण या निर्णयाचे परिणाम भोगण्याची वेळ आली, तर भारतीय कर्मचाऱ्यांच्या चिंता कोण दूर करणार?

इथे एक गोष्ट स्पष्ट केली पाहिजे. अमेरिकेने सर्व भारतीयांचे ग्रीन कार्ड बंद केलेले नाही आणि एच-१बी व्हिसाही सरसकट रद्द केलेला नाही. एच-१बी हा कुशल नोकरीसाठीचा तात्पुरता व्हिसा आहे, तर ग्रीन कार्ड कायमस्वरूपी वास्तव्याचा दर्जा देते. पीईआरएम ही रोजगाराच्या आधारे ग्रीन कार्ड मिळवण्याच्या प्रक्रियेतील महत्वाची पायरी आहे. त्यामुळे या आठ कंपन्यांमार्फत ग्रीन कार्ड मिळवण्याच्या प्रक्रियेत असलेल्या पात्र कर्मचाऱ्यांना विलंब आणि अनिश्चिततेचा सामना करावा लागू शकतो. ज्यांनी अमेरिकेत वर्षांनुवर्षे मेहनत केली, घर घेतले, मुलांच्या शिक्षणाची व्यवस्था केली आणि कायमस्वरूपी स्थायिक होण्याची स्वप्ने पाहिली, त्यांच्या भवितव्यावर या निर्णयाचा परिणाम होण्याची शक्यता आहे. प्रत्येक कर्मचाऱ्याची परिस्थिती वेगळी असली, तरी निर्माण झालेली अनिश्चितता दुर्लक्षित करता येणार नाही.

आता प्रश्न ट्रम्प यांच्या धोरणाचा जितका आहे, तितकाच मोदी सरकारच्या राजनैतिक रणनीतीचाही आहे. अमेरिकेला स्वतःच्या नागरिकांच्या रोजगाराचे संरक्षण करायचे आहे; भारताला आपल्या नागरिकांच्या संधींचे संरक्षण करण्याचा अधिकार आणि जबाबदारी आहे. मग भारतीय हितसंबंधांचा मुद्दा अमेरिकेसमोर किती ठामपणे मांडला जातो आहे? भारतीय कंपन्यांवर परिणाम करणाऱ्या निर्णयांबाबत स्पष्टता मिळवण्यासाठी कोणती चर्चा सुरू आहे? प्रभावित कर्मचाऱ्यांना कायदेशीर मार्गदर्शन आणि पर्यायी पर्यायांची माहिती मिळावी यासाठी काय केले जात आहे? केवळ मैत्रीचे दावे करून या प्रश्नांची उत्तरे मिळणार नाहीत. भारताच्या परराष्ट्र मंत्रालयाने ९ ऑक्टोबर २०२६ रोजी या प्रकरणावर प्रतिक्रिया दिली. पीईआरएम आणि एच-१बी व्हिसा या वेगवेगळ्या व्यवस्था असल्याचे स्पष्ट करत भारताने भारतीय कुशल मनुष्यबळाच्या योगदानावर भर दिला. त्यामुळे सरकार गप्प बसले आहे, असा सरसकट आरोप करणे योग्य नाही. पण अधिकृत प्रतिक्रिया आणि प्रत्यक्ष परिणामकारक कृती यांत फरक असतो. आता सरकारने अमेरिकेशी सातत्यपूर्ण संवाद साधून प्रभावित कर्मचाऱ्यांच्या प्रश्नावर स्पष्टता मिळवावी, भारतीय उद्योगाच्या हिताचे संरक्षण करावे आणि आवश्यकतेनुसार कायदेशीर व राजनैतिक मार्गांचा वापर करावा, अशी अपेक्षा रास्त आहे. मोदींचे मित्र ट्रम्प अमेरिकेचे हित पाहणारच; पण भारताचे हित कोण पाहणार? हा प्रश्न राजकीय घोषणांपेक्षा मोठा आहे. आंतरराष्ट्रीय राजकारणात प्रत्येक देश स्वतःच्या हिताला प्राधान्य देतो. त्यामुळे ट्रम्प भारताचे मित्र आहेत म्हणून अमेरिकेचे प्रत्येक धोरण भारताच्या फायद्याचे असेल, असे गृहीत धरणे भाबडेपणाचे ठरेल. मैत्री महत्त्वाची, पण राष्ट्रीय हित त्याहून महत्त्वाचे! दोन्ही नेत्यांमधील संबंधांचा खरा फायदा भारतीय उद्योगांना, कर्मचाऱ्यांना आणि सामान्य नागरिकांना मिळतो का, याची तपासणी होणे आवश्यक आहे. भारताने अमेरिकेशी संबंध तोडण्याची गरज नाही; गरज आहे ती या संबंधांमध्ये भारतीय हितसंबंध ठामपणे मांडण्याची. पर्यायी जागतिक बाजारपेठा विकसित करणे, देशांतर्गत रोजगार वाढवणे, भारतीय तंत्रज्ञान उद्योगाला अधिक सक्षम करणे आणि परदेशात काम करणाऱ्या भारतीयांना योग्य मार्गदर्शन उपलब्ध करून देणे ही काळाची गरज आहे. अमेरिकेच्या प्रत्येक निर्णयानंतर भारताने बचावात्मक भूमिका घेण्याऐवजी दीर्घकालीन रणनीती आखली पाहिजे. मैत्रीचे फोटो देशाचे भविष्य सुरक्षित करत नाहीत; ठोस धोरणे आणि परिणामकारक कृती करतात. ट्रम्प यांच्या निर्णयांमुळे भारतीयांच्या संधींवर परिणाम होण्याची शक्यता असेल, तर मोदी सरकारने त्यावर स्पष्ट भूमिका घ्यावी आणि पुढील पावले जनतेसमोर मांडावीत. कारण प्रश्न केवळ ग्रीन कार्डचा नाही; प्रश्न आहे भारतीयांच्या मेहनतीचा, त्यांच्या कुटुंबांच्या भविष्याचा आणि भारताच्या जागतिक आर्थिक हिताचा. मोदी-ट्रम्प मैत्रीची खरी कसोटी घोषणांत नाही, तर या हितांचे संरक्षण किती प्रभावीपणे होते, यात आहे.

मिशकील शब्दांपासून आईच्या मायेपर्यंत; वैभव जोशींची ‘द मनमौजी’ मैफल रंगली

‘मन तुझे जलतरंग’च्या प्रेमळ भावछटांसह विनोद, शृंगार आणि मातृप्रेमाच्या कवितांना रसिकांची दाद

अभिजात मराठी भाषा सप्ताहाच्या सहाव्या दिवशी चिंचवडमध्ये काव्य, संगीत आणि गप्पांची रंगत

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र
पिंपरी-चिंचवड : प्रतिनिधी

कधी मिशकील शब्दांतून हास्याची कारंजी, कधी प्रेमाच्या तरल भावनांचा आविष्कार, तर कधी आईच्या आठवणींनी मनाला भिडणारी हळवी कविता अशा विविध भावछटांनी प्रसिद्ध कवी आणि गीतकार वैभव जोशी यांची ‘द मनमौजी’ ही काव्यमैफल रंगली. चिंचवड येथील प्रा. रामकृष्ण मोरे प्रेक्षागृहात झालेल्या या कार्यक्रमात कवितांसोबतच मनमोकळ्या संवादाची रंगत अनुभवायला मिळाली. पिंपरी-चिंचवड महापालिकेच्या वतीने आयोजित अभिजात मराठी भाषा सप्ताहाच्या सहाव्या दिवशी या कार्यक्रमाला रसिकांचा उत्स्फूर्त प्रतिसाद मिळाला.

‘द मनमौजी’ हा केवळ कविता आणि गझल सादरीकरणाचा कार्यक्रम न ठरता शब्द, संगीत आणि संवादातून रसिकांशी भावबंध जोडणारा अनुभव ठरला. प्रेम, सौंदर्य, निसर्ग, मानवी स्वभावातील गंमतीजमती आणि आईविषयीचे प्रेम अशा विविध विषयांवरील रचनांनी मैफलीत रंग भरला. वैभव जोशी यांच्या सहजसुंदर सादरीकरणाने आणि शब्दांतील लयबद्धतेने रसिकांना कधी हसवले, तर कधी भावुक केले.

‘चांगभल’च्या सुरांनी जागवला मराठी लोकसंस्कृतीचा ठेवा

‘चांगभल’ या सांगीतिक कार्यक्रमातून मराठी संगीत, लोकसंस्कृती आणि परंपरेचे विविध रंग उलगडले. महाराष्ट्राच्या सांस्कृतिक जीवनाशी नाते सांगणाऱ्या संगीतपरंपरेचा अनुभव देणाऱ्या या कार्यक्रमाने रसिकांना मराठीपणाचा सुरेल आनंद दिला. संगीताच्या माध्यमातून सांस्कृतिक मूल्ये आणि लोकपरंपरांतील उत्साह यांची अनुभूती उपस्थितांना मिळाली. सुरेल सादरीकरणाला रसिकांनी उत्स्फूर्त दाद दिली.

‘गझल आख्यान’मधून उलगडले गझलेचे साहित्यिक सौंदर्य

‘गझल आख्यान’ अर्थात ‘मुजुमदार सरांचा क्लास’ या विशेष कार्यक्रमातून गझलेची रचनापद्धती, तिचे साहित्यिक सौंदर्य आणि सादरीकरणातील बारकावे उलगडण्यात आले. शब्द, भावना, लय आणि आशय यांच्या गुंफणीतून गझल कशी आकार घेते, याची माहिती रसिकांना मिळाली. शब्दांच्या अर्थछटा, भावनांचे विविध पदर आणि संगीताशी असलेले गझलेचे नाते यांचा वेध घेणाऱ्या या कार्यक्रमाला गझलप्रेमींनी दाद दिली.

मिशकील शब्दांतून हास्याची कारंजी वैभव जोशी यांच्या मिशकील रचनांनी प्रेक्षागृहात हास्याचे फवारे उडवले. ‘एक पेग म्हणता म्हणता दोन-चार झाले, सशशासारखे जिने एकदम पाणीदार झाले,’ अशा ओळींमधून मानवी स्वभावातील गंमतीशीर पैलू त्यांनी उलगडले. साध्या प्रसंगातून विनोद निर्माण करण्याची हातोटी, शब्दांची अचूक निवड आणि सादरीकरणातील सहजता यामुळे या रचनांना रसिकांनी उत्स्फूर्त दाद दिली. दैनंदिन जगण्यातील विसंगतींवर मिशकील भाष्य करणाऱ्या या कवितांनी मैफलीत चैतन्य निर्माण केले.

महापालिकेच्या रुग्णालयांत रक्तदान शिबिरे; १९६ नागरिकांचे रक्तदान

सेवा संकल्प अभियानांतर्गत उपक्रम; १५ महिलांचाही सहभाग

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र
पिंपरी-चिंचवड : प्रतिनिधी

राष्ट्रीय ऐच्छिक रक्तदान दिन आणि ‘सेवा संकल्प अभियानां’तर्गत पिंपरी चिंचवड महानगरपालिकेच्या वैद्यकीय विभागाच्या वतीने शहरातील चार रुग्णालयांमध्ये रक्तदान शिबिरांचे आयोजन करण्यात आले. या शिबिरांमध्ये आतापर्यंत १९६ नागरिकांनी रक्तदान केले असून, त्यामध्ये १५ महिलांचा समावेश आहे. यावेळी उपस्थितांनी सामूहिक रक्तदानाची

रक्तदान हे मानवतेची सेवा करण्याचे महत्त्वपूर्ण माध्यम आहे. गरजू रुग्णांना वेळेवर रक्त उपलब्ध होण्यासाठी नागरिकांनी रक्तदानासाठी पुढाकार घेणे आवश्यक आहे. पिंपरी चिंचवड महानगरपालिकेच्या वतीने नियमितपणे मोफत आरोग्य तपासणी आणि रक्तदान शिबिरांचे आयोजन करण्यात येते. नागरिकांनी या शिबिरांमध्ये सहभागी होऊन त्यांचा लाभ घ्यावा.

- डॉ. लक्ष्मण गोफणे, आरोग्य वैद्यकीय अधिकारी,
पिंपरी चिंचवड महानगरपालिका

शपथही घेतली. आरोग्य वैद्यकीय अधिकारी डॉ. लक्ष्मण गोफणे आणि अतिरिक्त आरोग्य वैद्यकीय अधिकारी डॉ. अभयचंद्र दादेवार यांच्या मार्गदर्शनाखाली जिजामाता रुग्णालय, पिंपरी; स्व. इंदिरा गांधी रुग्णालय, सांगवी; नवीन धेरगाव रुग्णालय आणि आकुर्डी येथील ह. भ. प.

ताथवडे येथील श्री बालाजी विद्यापीठावर प्रशासक मंडळ नियुक्ती; उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार निर्णय

ताथवडे येथील श्री बालाजी विद्यापीठ हे स्वयं-अर्थसहाय्यित विद्यापीठ असून; ट्रस्टमधील अंतर्गत वादामुळे दैनंदिन कामकाजावर विपरीत परिणाम झाला होता. परिणामी या प्रकरणासंदर्भात उच्च न्यायालयाच्या आदेशानुसार प्रशासकाची नियुक्ती करण्यात आली आहे.

डिसेंबर २०२४ मध्ये संस्थेच्या संस्थापक अध्यक्षोंच्या निधनानंतर, त्यांच्या पत्नी बी. थिलागावती यांची अध्यक्षपदी झालेली निवड कायदेशीरदृष्ट्या वादात सापडली होती. या प्रकरणात राज्य सरकारने तातडीने हस्तक्षेप करण्याचे निर्देश उच्च न्यायालयाने दिले होते.

न्यायालयाच्या निर्णयानुसार, या प्रकरणात उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री चंद्रकांतदादा पाटील यांच्या पुढाकाराने राज्य

शासनाने तातडीने हस्तक्षेप केला. विद्यापीठाचे कामकाज सुरळीत होण्यासाठी शासनाने उच्च न्यायालयात आपली बाजू प्रभावीपणे मांडली. त्यानंतर उच्च न्यायालयाने या प्रकरणात विद्यापीठावर प्रशासक मंडळ नियुक्त करण्याचा निर्णय घेतला. नियुक्त प्रशासक मंडळामध्ये सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाचे प्र-कुलगुरु डॉ. परग काळकर यांची मुख्य प्रशासक म्हणून नियुक्ती करण्यात आली. तर सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठाच्या मुख्य वित्त पुणे लेखा अधिकारी डॉ. चाश्रीला

दिग्गज गायकांच्या स्वरांत रंगला ‘म मराठीचा’

मराठी गीतसंगीताचा समृद्ध वारसा आणि लोकप्रिय गीतांचे भावविश्व उलगडणारा ‘म मराठीचा’ हा सांगीतिक कार्यक्रम उत्साहात रंगला. दिग्गज गायकांच्या सुरेल आवाजातून मराठी संगीताचे विविध पैलू रसिकांसमोर साकारले. भावस्पर्शी गीते, सुरेल सादरीकरण आणि मराठी भाषेविषयीचा अभिमान यांचा सुंदर संगम या कार्यक्रमात अनुभवायला मिळाला. प्रा. रामकृष्ण मोरे प्रेक्षागृहातील संगीतप्रेमींनी या मैफलीचा मनमुराद आनंद घेतला.

‘सूर तरुणाईचा ध्यास मराठीचा’मधून नव्या पिढीचा सुरेल आविष्कार

तरुणाईची ऊर्जा, मराठी चित्रपटगीतांची लोकप्रियता आणि महिला वाद्यवृंदाचे दमदार सादरीकरण यांची सांगड ‘सूर तरुणाईचा ध्यास मराठीचा’ या कार्यक्रमात पाहायला मिळाली. ‘सूर नवा ध्यास नवा’ आणि ‘मी होणार सुपरस्टार’ या कार्यक्रमातून परिचित असलेले गायक विनल देशमुख, गायिका वर्षा एखडे आणि ‘इंडियन आयडल मराठी’ फेम गायिका अश्विनी मिटे यांच्या सुरेल आवाजाने कार्यक्रमाला रंगत आणली. महिला वाद्यवृंदाच्या ऊर्जावान सादरीकरणासह लोकप्रिय मराठी चित्रपटगीतांनी रसिकांना मंत्रमुग्ध केले. मराठी गीतांशी असलेले भावनिक नाते आणि संगीताची ताकद यांचा प्रत्यय देणारी ही मैफल उत्स्फूर्त प्रतिसादात रंगली.

शब्दरूप मिळाले. निसर्ग आणि मानवी भावना यांची सुंदर सांगड घालणाऱ्या रचनांनी रसिकांना भावविश्वाच्या वेगळ्या प्रवासावर नेले.

‘मन तुझे जलतरंग’ने जिकली रसिकांची मने वैभव जोशी यांची

लक्ष वेधून घेतले. भावपूर्ण सादरीकरणाला प्रेक्षकांनी टाळ्यांच्या गजरात दाद दिली.

आईविषयीच्या कवितेने मन केले भावुक

मैफलीतील सर्वाधिक हळव्या क्षणांपैकी एक म्हणजे आईविषयीच्या प्रेमाची अभिव्यक्ती. ‘आयुष्याला घाबरण्याचा स्वभाव नाही आई, तुझ्याविना जगण्याचा सराव नाही आई’ या ओळींमधून आईचे आयुष्यातील स्थान, तिच्या सहवासातून मिळणारे बळ आणि तिच्या अनुपस्थितीची अस्वस्थ करणारी जाणीव प्रभावीपणे व्यक्त झाली. या भावस्पर्शी रचनेने उपस्थितांच्या मनाला हात घातला. विनोद, प्रेम, सौंदर्य आणि मातृप्रेम अशा विविध भावविश्वांचा अनुभव देताना वैभव जोशी यांनी कविता आणि गप्पांची सहज सांगड घातली.

प्रत्येक रचनेमागील भावना उलगडणाऱ्या त्यांच्या संवादशैलीमुळे कवी आणि रसिक यांच्यात जिझाळ्याचे नाते निर्माण झाले. विविध भावछटांचा आनंद घेत रसिकांनी या काव्यमैफलीला भरभरून प्रतिसाद दिला.

प्रभाकर मल्हारराव कुटे स्मृती रुग्णालय येथे ही शिबिरे घेण्यात आली. शिबिरांच्या आयोजनासाठी संबंधित रुग्णालयांतील वैद्यकीय अधिकारी व कर्मचाऱ्यांनी विशेष परिश्रम घेतले. जिजामाता रुग्णालयातील डॉ. अल्वी आणि डॉ. शीतल शिंदे, सांगवी रुग्णालयाच्या ज्येष्ठ वैद्यकीय अधिकारी डॉ. तृषी सांगळे आणि नोडल अधिकारी डॉ. वैशाली भामरे, नवीन धेरगाव रुग्णालयातील डॉ. संजय सोनेकर आणि डॉ. शंकर मोसलगी, तसेच आकुर्डी रुग्णालयाचे

रक्तदानामुळे गरजू रुग्णांना वेळेवर रक्त उपलब्ध होण्यास मदत होते. ही सामाजिक बांधिलकी लक्षात घेऊन महापालिकेच्या वतीने ‘सेवा संकल्प अभियानांतर्गत’ नागरिकांना रक्तदानासाठी प्रोत्साहित केले जात आहे. तसेच नागरिकांच्या आरोग्याच्या दृष्टीने नियमितपणे मोफत आरोग्य तपासणी आणि रक्तदान शिबिरांचे आयोजन करण्यात येते. नागरिकांनी या उपक्रमांमध्ये उत्स्फूर्त सहभाग नोंदवावा, असे आवाहन महापालिकेच्या वतीने करण्यात आले.

या उपक्रमासाठी वाय. सी.एम. रुग्णालयाच्या रक्तपेढीच्या प्रभारी डॉ. नीता घाडगे, रक्त संक्रमण अधिकारी डॉ. गणेश लोंढे आणि त्यांच्या पथकाने सहकार्य केले. संबंधित रुग्णालयांतील मेड्रन, वॉर्ड इन्चार्ज, परिचारिका, सार्वजनिक परिचारिका आणि इतर अधिकारी-कर्मचाऱ्यांनी नियोजनबद्ध पद्धतीने कामकाज करत शिबिरे यशस्वी केली.

गांधीजींनी देश स्वतंत्र होईपर्यंत लढा दिला, तसा पुण्यातील हा लढा भीमनवार हटत नाहीत तोपर्यंत सुरूच राहणार - विवेकानंद पाटील

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र
पिंपरी-चिंचवड : प्रतिनिधी

पुण्यात गेल्या सात दिवसांपासून स्पर्धा परीक्षांच्या विद्यार्थ्यांचे आंदोलन तीव्र होत असताना, आपल्या अभ्यासपूर्ण व आक्रमक भाषणांमुळे सोशल मीडियावर राज्यभरात चर्चेत आलेला तरुण आंदोलक विवेकानंद पाटील हा या लढ्याचा नवा चेहरा ठरला आहे. सोशल मीडियावर माझ्या भाषणांचे भांडवल होण्यापेक्षा आणि गांधीजींनी देश स्वतंत्र होईपर्यंत आमच्यावर झालेल्या अन्यायाची, पेपरफुटीची आणि पारदर्शकतेच्या अभावाची चर्चा समजून घेतले. या सकारात्मक पावलामुळे येत्या विद्यापीठाचे दैनंदिन शैक्षणिक व प्रशासकीय कामकाज पूर्णपणे सुरळीत होईल, असा विश्वास निर्माण झाला आहे.

‘लोकमत’शी बोलताना विवेकानंदने आंदोलनाची दिशा आणि विद्यार्थ्यांच्या

मागण्यांवर रोखठोक मते व्यक्त केली. तो म्हणाला, आम्हाला प्रशासकीय नीतिमत्ता, विवेक आणि सामूहिक जबाबदारीचे धडे अभ्यासक्रमात शिकवले जातात; मग हाच नियम घटनात्मक पदावर बसलेल्या एमपीएससी अध्यक्षाना का लागू होत नाही? नैतिकतेच्या आधारावर विवेक भीमनवार यांनी तात्काळ राजीनामा दिलाच पाहिजे. सरकारने आता संवेदनशीलतेने निर्णय घेऊन भीमनवारांना हटवावे, अन्यथा गांधीजींनी देश स्वतंत्र होईपर्यंत लढा दिला, तसाच हा लढा जोपर्यंत भीमनवार हटत नाहीत तोपर्यंत सुरूच राहील.

राजकीय नेत्यांकडून मिळणाऱ्या मदतीवर आणि सोशल मीडियावरील ट्रोलिंगवरही त्याने स्पष्ट भूमिका मांडली. काँग्रेस नेते विश्वजित कदम यांनी घर

देण्याच्या केलेल्या वक्तव्यावर तो म्हणाला, त्यांच्या चांगल्या भावनेचा आदर करतो, पण मला कोणाच्या घराची किंवा मदतीची गरज नाही. शेतकरी कुटुंबातील असून स्वतःच्या हिमतीवर पुण्यात मराठी साहित्य हा वैकल्पिक विषय घेऊन यू पी एस सी – एम पी एस सी चा अभ्यास करतोय. स्वतःच्या कष्टाने आणि योग्य वेळी हक्काचे घर उभारले. आम्हाला कोणाची लाचारी नको, तर हक्काची पारदर्शक परीक्षा हवी आहे.‘‘ टागोर होण्याच्या किंवा कारवाईच्या भीतीवर बोलताना तो म्हणाला, चांगल्या अधिकाऱ्यांनाही त्रास दिला जातो, या भीतीने जर आवाज उठवला नाही तर तरुणांचे भविष्य अंधारात जाईल. आमचे आंदोलन पुणेकरांना त्रास देण्यासाठी नसून आमच्या स्वप्नांच्या हक्कासाठी आहे.

सारंथ वृत्त

मनीषा राजेंद्र खेडेकर यांचे लक्ष्मीबाई दगडुशेठ दत्त मंदिराचे विश्वस्तपद रद्द करण्याची मागणी

■ पुणे : प्रतिनिधी

मनीषा राजेंद्र खेडेकर यांनी त्यांचे पती राजेंद्र बबन खेडेकर व इतरांशी संगनमत करून पुणे महानगरपालिकेमध्ये नोकरी लावतो, असे सांगून मनपाचे बनावट कागदपत्रे आणि शिक्षे तयार करून बनावट नियुक्ती आदेश देऊन अनेक तरुण तरुणींकडून कोट्यावधी रुपये उकळून फसवणूक केली आहे. श्रीमती लक्ष्मीबाई दगडुशेठ हलवाई दत्त मंदिर ट्रस्टच्या विश्वस्त म्हणून मनीषा खेडेकर यांनी नियुक्ती रद्द करावी, अशी मागणी करण्यात आली आहे.

पुण्यातील प्रमुख धार्मिक ट्रस्टच्या विश्वस्तपदी असताना नैतिक गालबोट लावणारी गुन्हेगारी कृती करणाऱ्या मनीषा राजेंद्र खेडेकर यांचे विश्वस्तपद तातडीने रद्द करण्यात यावे, अशी ठाम लेखी मागणी सामाजिक कार्यकर्त्या मनीषा रोहिदास निंबाळकर व माजी पोलिस अधिकारी असलेल्या नंदा संतोष पांडित यांनी पुणे विभागाचे सह धमादाय आयुक्त दिनेश कोठलीकर यांचेकडे केली आहे.

या फसवणुकीबाबत शिवाजीनगर पोलीस ठाण्यात तसेच भारतीय विद्यापीठ पोलीस ठाण्यात गुन्हे दाखल आहेत. तसेच मनीषा राजेंद्र खेडेकर आणि त्यांचे पती डॉ. राजेंद्र बबन खेडेकर यांच्याविरुद्ध पुणे येथील प्रथम वर्ग न्यायदंडाधिकारी कोर्ट नं. ४ येथे फौजदारी तक्रार दाखल करण्यात आली आहे. राजेंद्र खेडेकर हे जेजुरी देवस्थान संस्थानवर विश्वस्त आहेत. पुण्यातील प्रख्यात श्रीमती लक्ष्मीबाई दगडुशेठ हलवाई दत्त मंदिर ट्रस्टच्या विश्वस्त म्हणून मनीषा खेडेकर यांची सहाय्यक धमादाय आयुक्त प्रथमेश भोसले यांनी नियुक्ती केली होती.

‘शिवसैनिकांच्या नादी लागू नका; अंगावर याल तर आपटू!’

संजय राऊत यांचा आंबेगावच्या लोकप्रतिनिधींना इशारा; कळंबमध्ये शिवसेनेचा निर्धार मेळावा

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मंचर : प्रतिनिधी

एखादा कार्यकर्ता लोकामध्ये लोकप्रिय होऊ लागला आणि भविष्यात तो आपल्यासाठी आव्हान ठरू शकतो, असे वादू लागले की त्याच्यावर खोटे गुन्हे दाखल करून त्याला अडकवायचे, ही प्रवृत्ती खपवून घेतली जाणार नाही, आंबेगाव तालुक्यात शिवसेनेची संघटना मजबूत करा, गावागावांत जाऊन शिवसैनिकांची ताकद वाढवा. शिवसैनिकांच्या नादी लागू नका, ही विनम्र विनंती आहे. अंगावर याल तर आपटू, असा इशारा शिवसेना (उद्धव बाळासाहेब ठाकरे) पक्षाचे प्रवक्ते

खासदार संजय राऊत यांनी दिला.

कळंब (ता. आंबेगाव) येथे आयोजित शिवसेनेच्या कार्यकर्ता निर्धार मेळाव्यात ते बोलत होते. या वेळी राऊत यांनी आंबेगाव तालुक्यातील राजकीय परिस्थिती, शिवसैनिकांविरोधात दाखल होणाऱ्या कथित खोट्या तक्रारी आणि दूध भेसळीच्या प्रश्नावरून सत्ताधऱ्यांवर टीका केली.

‘कार्यकर्त्यांना खोट्या गुन्हांत अडकवण्याचे राजकारण नको’ राऊत म्हणाले, तुम्ही नेहमी यशवंतराव चव्हाण आणि शरद पवार यांचे नाव घेता. मात्र, त्यांनी विरोधी पक्षातील सामाजिक काम करणाऱ्या कार्यकर्त्यांवर खोटे गुन्हे

दाखल करण्यास सांगितले नव्हते. कार्यकर्त्यांना अडकवून शरण आणण्याचे राजकारण योग्य नाही. आंबेगाव तालुका हा शिवसेनेचा बालेकिल्ला आहे. येथे शिवसेना कायम राहणार आणि सत्ताधऱ्यांना आव्हान देत राहणार.

आंबेगाव तालुक्यात शिवसैनिकांविरोधात खोट्या तक्रारी दाखल केल्याची तक्रार

माझ्याकडे आली, तर मी स्वतः येथे येणार. मी थांबणार नाही. त्यानंतर सुरू होणारी लढाई कोणालाही आवडणार नाही, असा इशाराही त्यांनी दिला. तुम्ही शरद पवारांना सोडून गेलात; मात्र आम्ही आजही त्यांच्याबरोबर आहोत. आम्ही आमची भूमिका बदललेली नाही, असे सांगत त्यांनी आपल्या राजकीय भूमिकेचा

पुनरुच्चार केला.

दूध भेसळीवरून ताऱ्यांना सवाल आंबेगाव तालुका दूध भेसळीचे मोठे केंद्र असेल, तर राज्यातील लहान मुलांना विष पाजण्याचे काम कोण करत आहे, असा सवाल उपस्थित करत राऊत यांनी दूध भेसळीच्या मुद्द्यावरून संबंधितांना लक्ष्य केले. दूध भेसळ हा जनतेच्या

आरोग्याशी संबंधित गंभीर प्रश्न असल्याचे अधोरेखित करत त्यांनी आंबेगावच्या लोकप्रतिनिधींना शिवसैनिकांच्या वाटेला जाऊ नये, असा इशारा दिला. निवडणुकीतील ‘पिपाणी’ या चिन्हाचा संदर्भ देत त्यांनी विरोधकांवर टोला लगावला. पिपाणी हे चिन्ह नसते, तर कोणाली पिपाणी वाजली असती, असा सवाल करत त्यांनी राजकीय टोलेबाजी केली.

गावागावांत संघटनाबांधणीचे आवाहन

आंबेगाव तालुक्यात शिवसेना ताकदीने लढणार असल्याचे सांगत राऊत यांनी कार्यकर्त्यांना संघटनाबांधणीवर भर देण्याचे

आवाहन केले. गावागावांत जाऊन जनतेशी संपर्क वाढवा, पक्षाची ताकद मजबूत करा आणि सर्व पदांचे वाटप करून संघटनात्मक बांधणीला गती द्या, असे निर्देश त्यांनी दिले. या मेळाव्याला संपर्कप्रमुख दिलीप ब्राम्हणे, किरण तावडे, उपनेते संजय सावंत, बबन धोरात, दीपमाला बढे, जिल्हाप्रमुख सुरेश भोर, जिल्हा संघटक राजाराम बाणखेले, दिलीप पवळे, नगरसेवक वसंत बाणखेले, गणपत वळसे पाटील, महेश घोडके, कलावती पोटेकुले, चंद्रकला हुले आणि शीतल बागल यांच्यासह मोठ्या संख्येने शिवसैनिक उपस्थित होते.

चिखलीत पाच अनधिकृत बांधकामांवर महापालिकेची कारवाई

१२०० चौरस मीटर बांधकाम निष्कासित; महाराष्ट्र सुरक्षा बलाचे ५० जवान तैनात

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पिंपरी-चिचवड / प्रतिनिधी

पिंपरी-चिचवड महापालिकेच्या फ क्षेत्रीय कार्यालयांतगत प्रभाग क्रमांक १, चिखली येथे पाच अनधिकृत बांधकामांवर निष्कासनारी कारवाई करण्यात आली. या कारवाईत अंदाजे १२०० चौरस मीटर क्षेत्रावरील बांधकामे हटविण्यात आली. महापालिका आयुक्त डॉ. विजय सूर्यवंशी तसेच अतिरिक्त आयुक्त तृषी

सांडभोर यांच्या सूचनेनुसार ही कारवाई करण्यात आली. फ क्षेत्रीय कार्यालयाचे क्षेत्रीय अधिकारी तथा सहाय्यक आयुक्त अतुल पाटील यांच्या अधिपत्याखाली कारवाईची अंमलबजावणी करण्यात आली. या वेळी उपअभियंता हेमंत घोड, बीट निरीक्षक साईनाथ देसाई, प्रफुल भोकरे, ऐश्वर्या मासाळ, सूरज माने यांच्यासह अन्य अधिकारी व कर्मचारी उपस्थित होते. कारवाईदरम्यान

सहा अतिक्रमणविरोधी पोलीस कर्मचारी, महाराष्ट्र सुरक्षा बलाचे ५० जवान, महापालिकेचे दोन मजूर आणि १० कंत्राटी मजूर तैनात होते. बांधकामे हटविण्यासाठी दोन ट्रॅक्टर, दोन ब्रेकर आणि दोन जेसीबी यंत्रांचा वापर करण्यात आला. अनधिकृत बांधकामांविरुद्ध या कारवाईमुळे परिसरातील अतिक्रमण हटविण्याच्या मोहिमेला गती मिळाली आहे.

डॉ. नानासाहेब गायकवाड यांना ‘प्रबोधनकार ठाकरे आदर्श प्राचार्य’ पुरस्कार

खासदार सुप्रिया सुळे यांच्या हस्ते सन्मान; अण्णासाहेब आवटे महाविद्यालयाच्या शिरपेचात मानाचा तुरा

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

मंचर : प्रतिनिधी

रयत शिक्षण

संस्थेच्या अण्णासाहेब आवटे महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. नानासाहेब सूर्यभान गायकवाड यांना ‘प्रबोधनकार ठाकरे आदर्श प्राचार्य’ पुरस्काराने सन्मानित करण्यात आले. संस्थेच्या वर्धापन दिन सोहळ्यात खासदार सुप्रिया सुळे यांच्या हस्ते त्यांना हा पुरस्कार प्रदान करण्यात आला. शैक्षणिक वर्ष २०२४-२६ मध्ये महाविद्यालयाच्या शैक्षणिक, सामाजिक आणि सर्वांगीण प्रगतीसाठी केलेल्या उल्लेखनीय कार्याची दखल घेऊन त्यांची या पुरस्कारासाठी निवड करण्यात आली.

डॉ. गायकवाड यांना अध्यापन क्षेत्रातील ३८ वर्षांचा अनुभव आहे. त्यांनी भौतिकशास्त्र विषयात एम.एस्सी. आणि पीएच.डी.

पदवी प्राप्त केली असून, फ्रान्समधील सीएनआरएस (CNRS) संस्थेत पोस्ट-डॉक्टरेट संशोधन केले आहे. त्यांच्या नावावर २० आंतरराष्ट्रीय संशोधन लेख प्रकाशित झाले आहेत. रयत शिक्षण संस्थेच्या ४० महाविद्यालयांमध्ये वापरली जाणाऱ्या ‘रयत क्वालिटी मॅनेजमेंट सिस्टम’ (व्क्वड) या गुणवत्ता

व्यवस्थापन प्रणालीच्या उभारणीत डॉ. गायकवाड यांचे महत्त्वपूर्ण योगदान आहे. तसेच संस्थेच्या मनुष्यबळ व्यवस्थापन आणि ऑनलाइन भरती प्रणालीच्या अंमलबजावणीतही त्यांनी मोलाची भूमिका बजावली आहे. डॉ. गायकवाड यांना मिळालेला आदर्श प्राचार्य पुरस्कार अण्णासाहेब आवटे महाविद्यालयाला

प्राप्त झालेले ‘कर्मवीर पारितोषिक’ यामुळे महाविद्यालयाच्या शैक्षणिक यशात आणखी एक मानाचा तुरा खोवला गेला आहे. या यशाबद्दल आंबेगाव तालुक्यातील शैक्षणिक, सामाजिक आणि राजकीय क्षेत्रातील मान्यवरांकडून डॉ. गायकवाड यांच्यावर अभिनंदनाचा वर्षाव होत आहे.

महायुतीतील बंडखोरी थांबली; पुणे शिक्षक-पदवीधर निवडणुकीत भाजपला दिलासा

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

पुणे : प्रतिनिधी

पुणे विधानपरिषद शिक्षक आणि पदवीधर मतदारसंघांच्या निवडणुकीत उमेदवारी अर्ज मागे घेण्याच्या शेवटच्या दिवशी महायुतीतील बंडखोरीला आळा घालण्यात यश आल्याचे चित्र आहे. भाजपचे उमेदवार कौस्तुभ गावडे यांच्या विरोधात शिंदे गटाच्या शिवसेनेकडून मंगेश चिवटे यांनी अर्ज दाखल केला होता. मात्र, चिवटे यांच्या प्रतिनिधीने अर्ज मागे घेण्यासाठी विभागीय आयुक्त कार्यालयात धाव घेतल्याने

भाजपला दिलासा मिळाला. पदवीधर मतदारसंघातील भैर्या माने यांनीही माघार घेतली. हसन मुश्रीफ आणि विनय कोरे यांच्याशी झालेल्या चर्चेनंतर हा निर्णय घेतल्याचे माने यांनी सांगितले. महायुतीतील मतविभाजन टाळण्यासाठी या माघारी महत्वाच्या मानल्या जात आहेत. गुरुवारपर्यंत पदवीधर मतदारसंघात ६८ उमेदवार रिंगणात होते. राष्ट्रवादी काँग्रेस (शरदचंद्र पवार) पक्षाच्या हर्षदा जाधव-देशमुख आणि भाजपच्या डॉ. रमिता जाधव यांच्यात प्रमुख

लढत असल्याचे चित्र होते. बंडखोर उमेदवार मैदानात राहिले असते, तर महायुतीच्या मतचे विभाजन होण्याची शक्यता होती. माघारीमुळे भाजपला राजकीय दिलासा मिळाला असला, तरी निवडणूक जिंकण्याची हमी मिळालेली नाही. शिक्षक आणि पदवीधर मतदारांच्या प्रश्नावर कोणता पक्ष ठोस भूमिका मांडतो, यावर अंतिम निकाल अवलंबून असेल. युतीतील नाराजी तात्पुरती शांत झाली असली, तरी ती पूर्णपणे संपली आहे का, हा प्रश्न कायम आहे.

बीडमध्ये दुष्काळाचे विदारक वास्तव; पिके करपली, विहिरी आटल्या, धरणात फक्त २६ टक्के पाणी

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

बीड । प्रतिनिधी

दुष्काळाची तीव्रता तपासण्यासाठी केंद्रीय पथकाने गेवराई आणि बीड तालुक्यांतील गावांना भेटी देऊन पिकांचे नुकसान आणि पाणीटंचाईची पाहणी केली. मुक्तानंद अग्रवाल यांच्या नेतृत्वाखालील पथकाने शेतकऱ्यांशी संवाद साधून कपाशी, उंस, तूर, तुती आणि सोयाबीन पिकांची स्थिती जाणून घेतली.

गेवराई तालुक्यातील अर्धमसला येथे सुरेश बाबुराव नरवाडे यांच्या गट क्रमांक ९४ मधील १.४० हेक्टर कपाशी आणि संतोष बाबुराव नरवाडे यांच्या गट क्रमांक ३३१ मधील ०.६७ हेक्टर उंस पिकाची पाहणी झाली. मदन रामभाऊ मोटे यांच्या ०.८० हेक्टर कपाशी पिकाचेही नुकसान झाल्याचे पथकाच्या निदर्शनास आले.

जुलैच्या पहिल्या आठवड्यापासून पाऊस नसल्याने पिकांची वाढ

खुटली असून, विहिरी आटल्यामुळे पिण्याच्या पाण्यासाठी खासगी टँकर मागवावा लागत असल्याची व्यथा शेतकऱ्यांनी मांडली.

बीड तालुक्यातील पारगाव जंती येथे सतीश सखाराम देवळे यांच्या ०.४० हेक्टर सोयाबीन पिकाची पाहणी करण्यात आली.

नांदुरा हवेली येथे सिंदफणा नदीपात्र कोरडे पडल्याचेही पथकाने पाहिले. माजलगाव धरणातील पाणीसाठा सरासरीच्या केवळ २६ टक्क्यांपर्यंत घसरल्याची माहिती देण्यात आली. पिकांचे नुकसान, चाऱ्याची कमतरता आणि पिण्याच्या पाण्याचे संकट एकाच वेळी शेतकऱ्यांवर कोसळले आहे. आता पाहणी अहवालानंतर मदतीचा निर्णय किती वेगाने घेतला जातो, हे महत्वाचे ठरणार आहे.

पुण्यात २०३२ मध्ये ‘रोड वर्ल्ड चॅम्पियनशिप’; भारताच्या क्रीडा महत्त्वाकांक्षेला जागतिक व्यासपीठ, २०३६ ऑलिम्पिकवरही नजर!

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

बंगलुरु : प्रतिनिधी

भारताच्या क्रीडा क्षेत्राला जागतिक स्तरावर नवी ओळख मिळवून देण्याच्या प्रयत्नांत पुणे शहर महत्वाची भूमिका बजावण्याच्या तयारीत आहे. २०३२ मधील जागतिक सायकलिंग रोड अजिंक्यपद स्पर्धेचे यजमानपद पुण्याकडे येणार असून, ही स्पर्धा ‘आतापर्यंतची सर्वोत्तम’ ठरेल, असा विश्वास भारतीय सायकलिंग महासंघाने व्यक्त केला आहे. या आयोजनानातून भारताची जागतिक दर्जाच्या क्रीडा स्पर्धा आयोजित करण्याची क्षमता सिद्ध करण्याबरोबरच, २०३६ च्या ऑलिम्पिक यजमानपदासाठीच्या भारताच्या प्रयत्नांनाही बळ मिळण्याची अपेक्षा आहे. भारतीय सायकलिंग महासंघ पुण्यात होणाऱ्या या स्पर्धेकडे भारताच्या क्रीडा महत्त्वाकांक्षेतील महत्त्वाचा टप्पा म्हणून पाहत आहे.

जागतिक दर्जाच्या स्पर्धेचे आयोजन करून आंतरराष्ट्रीय क्रीडा क्षेत्रात भारताची विश्वासार्हता वाढवणे, हा या प्रयत्नांचा प्रमुख उद्देश आहे. यापूर्वी जानेवारी २०२६ मध्ये पुणे वंड ट्रस्ट्या माध्यमातून भारतात पहिली बहुदिवसीय रस्ते सायकल

शर्यत यशस्वीपणे आयोजित करण्यात आली. या स्पर्धेच्या अनुभवाच्या आधारावर पुणे आता आंतरराष्ट्रीय सायकलिंग संघाच्या स्पर्धा श्रेणीतील सर्वात खालच्या स्तरापेक्षा अधिक उंचीच्या स्पर्धेचे आयोजन करण्याची क्षमता सिद्ध

करू इच्छित आहे. मात्र, २०३२ च्या जागतिक स्पर्धेचे यश केवळ मोठ्या घोषणांवर अवलंबून राहणार नाही. रस्त्यांची गुणवत्ता, वाहतूक व्यवस्थापन, खेळाडूंची सुरक्षा, आधुनिक सुविधा, प्रेक्षकांसाठीची व्यवस्था आणि आंतरराष्ट्रीय दर्जाचे आयोजन या सर्व बाबींची कसोटी लागणार आहे. पुणे आणि परिसरातील पायाभूत सुविधांचे नियोजनही त्यामुळे महत्वाचे ठरेल.

भारताने २०३६ च्या ऑलिम्पिक यजमानपदासाठी प्रयत्न सुरू ठेवले असताना, पुण्यातील जागतिक सायकलिंग स्पर्धा देशाची आयोजनक्षमता दाखवण्याची संधी ठरू शकते. जागतिक दर्जाच्या स्पर्धेचे यजमानपद मिळवणे ही पहिली पायरी; त्या स्पर्धेचे नियोजन, अंमलबजावणी आणि दर्जा जागतिक अपेक्षांनुसार राखणे, हेच खरे आव्हान असेल.

मतदारयादीत नाव नोंदणीसाठी सोमवारपर्यंत संधी, शनिवार- रविवारी राज्यभर विशेष शिबिरे

■ दैनिक राज्य लोकतंत्र

बुबई : प्रतिनिधी

राज्यात राबविण्यात येत असलेल्या मतदार यादीची विशेष सखोल तपासणी(एसआयआर) मोहिमेंतर्गत नवमतदारांसह प्रारूप मतदार यादीत नाव नसलेल्या पात्र नागरिकांना आपले नाव मतदार यादीत नोंदविण्याची अंतिम मुदत सोमवारपर्यंत आहे. तसेच मतदारांना नांव नोंदणीसाठी शनिवार- रविवारी राज्यातील सर्व मतदान केंद्रांवर विशेष शिबिरे आयोजन करण्यात आले आहे. या संधीचा लाभ घेऊन मतदारांनी अंतिम मतदार यादीत आपले नाव नोंदवावे, असे आवाहन राज्याचे मुख्य निवडणूक निर्णय अधिकारी एस. चोकलिंगम यांनी केले आहे. निवडणूक आयोगाच्या आदेशानुसार गेल्या दोन महिन्यांपासून राज्यात मतदार यादीची विशेष सखोल तपासणी मोहिम राबविती जात आहे. ३१ ऑगस्ट रोजी प्रसिद्ध झालेल्या प्रारूप मतदार यादीत यापूर्वीच्या

मतदार यादीतील २ कोटी मतदारांची नावे वगळण्यात आली आहेत. या मतदारांना पुन्हा मतदार यादीत नावे नोंदविण्यासाठी संधी देण्यात आली असून आतापर्यंत ७ लाख १९ हजार ३८२ मतदारांनी नमुना-६ मध्ये अर्ज दाखल केले आहेत. मतदार यादीतील नोंदींमध्ये दुरुस्तीसाठी ३ लाख ९९ हजार ९२९ मतदारांनी अर्ज नमुना-८ मध्ये, तर नावे वगळण्यासाठी १८ हजार ७४८ अर्ज नमुना-७ मध्ये अर्ज दाखल केले आहेत. १ ऑक्टोबर या अर्हता दिनांकास किंवा त्यापूर्वी वयाची १८ वर्षे पूर्ण करणारे नवमतदार तसेच अन्य पात्र असूनही प्रारूप मतदार यादीत नाव समाविष्ट न झालेल्या नागरिकांना नमुना-६ भरून नाव नोंदविता येतील. त्यासाठी हे अर्ज संबंधित मतदार नोंदणी अधिकारी, सहाय्यक मतदार नोंदणी अधिकारी किंवा मतदान केंद्रस्तरीय अधिकारी (बीएलओ) यांच्याकडे ऑफलाईन पद्धतीने सादर करता येतील. तसेच शनिवार- रविवारी आयोजित विशेष शिबिरांमध्येही अर्ज

दाखल करता येतील. ऑनलाइन अर्ज करण्यासाठी भारत निवडणूक आयोगाच्या <https://voters.eci.gov.in/> या संकेतस्थळाचा वापर करता येईल. प्रारूप मतदार यादीत नांव आल्यानंतरही नोटीस प्राप्त झालेल्या मतदारांनाही विशेष शिबिरांमध्ये संबंधित कागदपत्रे सादर करता येतील. विशेष म्हणजे आयोजाने नोंदणीत नमूद केलेल्या आधार, शिधापत्रिका, पासपोर्ट अशा विविध १३ प्रकारच्या कागदपत्रांपैकी आवश्यक कागदपत्र उपलब्ध नसल्यास अन्य वैध कागदपत्रे किंवा दस्तऐवज सादर करता येतील. यासाठी अन्य कागदपत्रे (‘अपुर्जिह्वां लीशपी’) हा पर्याय बीएलओ अंपर उपलब्ध करून देण्यात आला आहे. मतदारांनी सोमवारी अंतिम मुदत लक्षात घेऊन आवश्यक अर्ज व कागदपत्रे वेळेत सादर करावी आणि विशेष शिबिरांना लाभ घ्यावा, असे आवाहन मुख्य निवडणूक अधिकारी कार्यालयाने केले आहे.

साारंश वृत्त

केमिस्ट्रीतील 'नोबेल' शास्त्रज्ञ हेन्री कागन, केन्सो सोई यांना जाहीर, 'या' शोधासाठी मिळाला बहुमान

■ **दैनिक राज्य लोकतंत्र** स्टॉकहोम । वृत्तसंस्था स्टॉकहोम येथे २०२६ च्या रसायनशास्त्रातील (केमिस्ट्री) नोबेल पुरस्काराची घोषणा करण्यात आली आहे. यावर्षाचा हा अत्यंत प्रतिष्ठित पुरस्कार फ्रान्सचे प्रसिद्ध शास्त्रज्ञ हेन्री बी. कागन आणि जपानचे शास्त्रज्ञ केन्सो सोई यांना संयुक्तपणे प्रदान करण्यात आला आहे. अ‍ॅसिमेट्रिक ऑर्गॅनिक सिंथेसिस या क्षेत्रातील बिग-२ रेखीय प्रभाव आणि ऑटोकेटॅलिसिस यांच्याशी संबंधित त्यांनी केलेल्या महत्त्वपूर्ण संशोधनासाठी हा सन्मान देण्यात आला आहे. त्यांच्या या शोधांमुळे रासायनिक प्रक्रिया अधिक चांगल्या प्रकारे समजून घेणे आणि त्या नियंत्रित करणे शक्य झाले आहे. फ्रान्सचे शास्त्रज्ञ हेन्री बी. कागन यांनी रासायनिक प्रक्रियांचे नियंत्रण अधिक प्रभावीपणे करण्याच्या पद्धती विकसित करण्यात मोठे योगदान दिले आहे. त्यांच्या या संशोधनामुळे शास्त्रज्ञांना रासायनिक प्रक्रियेदरम्यान एका विशिष्ट प्रकारची आण्विक रचना मोठ्या प्रमाणावर तयार करण्यात मदत झाली. अनेक रासायनिक रेणूची रचना एकमेकांच्या आरशातील प्रतिमेसारखी असते. या रचना दिसायला सारख्या असल्या तरी त्यांचे गुणधर्म आणि वर्तन पूर्णपणे भिन्न असू शकतात. विशेषतः अंधा योग्य संरचनांची निवड करणे अत्यंत गरजेचे असते. कागन यांच्या कार्यामुळे औषधे, स्वाद, सुगंध आणि नवीन पदार्थांच्या विकासासाठी नवी दालने उघडली गेली आहेत.

गाझातील न्यायाच्या लढ्याला नोबेलचा सन्मान! तमिळ वंशाच्या नवी पिल्लई यांना २०२६ चा शांतता पुरस्कार

■ **दैनिक राज्य लोकतंत्र** ओस्लो । प्रतिनिधी युद्ध, मानवी हक्कांचे उल्लंघन आणि महासत्तांच्या राजकीय हस्तक्षेपामुळे आंतरराष्ट्रीय कायद्याच्या विश्वासाहनेवर प्रश्न उपस्थित होत असताना, दक्षिण आफ्रिकेच्या तमिळ वंशाच्या ज्येष्ठ न्यायमूर्ती नवनियुक्त नवी पिल्लई यांना २०२६ चा नोबेल शांतता पुरस्कार जाहीर झाला

आहे. आंतरराष्ट्रीय कायदा आणि शांततेला प्रोत्साहन देण्यासाठी केलेल्या प्रयत्नांबद्दल नॉर्वेजियन नोबेल समितीने शुक्रवारी, ९ ऑक्टोबर २०२६ रोजी त्यांची निवड जाहीर केली. नवी पिल्लई यांनी दक्षिण आफ्रिकेच्या उच्च न्यायालयात न्यायाधीश म्हणून काम केले आहे. तसेच रवांडासाठीच्या आंतरराष्ट्रीय फौजदारी न्यायाधिकरणात

आणि आंतरराष्ट्रीय न्यायालयातही न्यायाधीशपद भूषवले आहे. गाझामधील परिस्थितीबाबत संयुक्त राष्ट्रांच्या ज्या अहवालात इस्रायलने नरसंहार केल्याचा निष्कर्ष नोंदवण्यात आला, त्या अहवालाच्या प्रक्रियेवर देखरेख करण्याशीही त्यांचे नाव जोडले गेले आहे. हा अहवालातील निष्कर्ष असून, त्याला अंतिम न्यायालयीन

निर्णय समजता कामा नये. नोबेल समितीने पुरस्कार जाहीर करताना राष्ट्रीय आणि आंतरराष्ट्रीय कायद्याचे राज्य हे शांतता प्रस्थापित करण्यासाठी आणि संघर्षाचे अहिंसक मार्गाने निराकरण करण्यासाठी आवश्यक असल्याचे स्पष्ट केले. 'शांततेसाठी न्याय आवश्यक आहे,' हा समितीचा संदेश सध्याच्या जागतिक परिस्थितीत विशेष

महत्वाचा ठरतो. युद्ध सुरू असताना नागरिकांचे संरक्षण, मानवी हक्कांचे पालन आणि आंतरराष्ट्रीय नियमांची अंमलबजावणी हे प्रश्न अनेकदा राजकीय हितसंबंधांच्या सावलीत जातात. शक्तिशाली देशांना आंतरराष्ट्रीय कायद्याच्या चौकटीत उत्तरदायी धरण्याची मागणी होत असताना पिल्लई यांना मिळालेला हा सन्मान

जागतिक न्यायव्यवस्थेच्या भूमिकेकडे लक्ष वेधतो. विशेषतः आंतरराष्ट्रीय फौजदारी न्यायालयावर अमेरिकेच्या ट्रम्प प्रशासनाकडून निर्बंध लादले जात असताना या पुरस्काराची घोषणा झाली आहे. त्यामुळे आंतरराष्ट्रीय न्यायसंस्थांची स्वायत्तता आणि महासत्तांच्या दबावापासून त्यांचे संरक्षण हा मुद्दा पुन्हा चर्चेत आला

आहे. नवी पिल्लई यांचा सन्मान हा केवळ एका न्यायमूर्तीचा गौरव नाही; तो न्याय, मानवी प्रतिष्ठा आणि कायद्याच्या सन्मान अंमलबजावणीच्या तत्त्वांची आवडण करून देणारा संदेश आहे. शांततेची भाषा बोलणाऱ्या जगाने न्यायाच्या प्रक्षावरही तितक्याच ठामपणे उभे राहणार का, हीच आता खरी कसोटी आहे.

समुद्रकिनाऱ्यांच्या सुरक्षेला बळ; स्वदेशी बनावटीची 'मंगरोल' युद्धनौका १२ ऑक्टोबरला नौदलात दाखल

■ **दैनिक राज्य लोकतंत्र** मुंबई । प्रतिनिधी भारताच्या सागरी सुरक्षेला बळ देण्यासाठी भारतीय नौदलाच्या ताफ्यात १२ ऑक्टोबर २०२६ रोजी 'मंगरोल' या पाणबुडीविरोधी युद्धनौकेचा समावेश करण्यात येणार आहे. कोचीन शिपयार्ड लिमिटेडने (सीएसएल) बांधलेली ही उथळ पाण्यात कार्यरत राहणारी तिसरी पाणबुडीविरोधी युद्धनौका आहे. मुंबईतील नौदल गोदीत हा समारंभ होणार असून, पश्चिम नौदल कमांडचे प्रमुख व्हाइस अॅडमिरल सजय वत्सयान यांच्या उपस्थितीत नौकेचे अधिकृतपणे नौदलात स्वागत केले जाईल. ' म ं ग र ो ल ' च २ 1 समावेशामुळे किनारपट्टी, बंदरे, नैसर्गिक खाड्या

आणि सागरी प्रवेशमार्गांच्या सुरक्षेसाठी नौदलाची क्षमता वाढणार आहे. मोठ्या युद्धनौकांना उथळ पाण्यात हालचाली करताना मर्यादा येऊ शकतात. अशा परिस्थितीत लहान आकाराच्या आणि विशेष कामांसाठी तयार केलेल्या या नौकेचा उपयोग पाण्याखालील संभाव्य धोक्यांचा शोध घेण्यासाठी आणि पाणबुड्यांविरोधात कारवाई करण्यासाठी होऊ शकतो. या युद्धनौकेत ८० टक्क्यांहून अधिक स्वदेशी सामग्रीचा वापर करण्यात आला आहे. त्यामुळे संरक्षण क्षेत्रातील आत्मनिर्भरतेच्या दृष्टीनेही तिचे महत्त्व आहे. स्वदेशी जहाजबांधणी, शस्त्रास्त्रे आणि संवेदक तंत्रज्ञान विकसित करणाऱ्या

भारतीय उद्योगांना यामुळे बळ मिळते. या समारंभाला वरिष्ठ नौदल आणि संरक्षण अधिकारी, संरक्षण मंत्रालयाचे प्रतिनिधी, कोचीन शिपयार्डचे अधिकारी, माजी नौदल अधिकारी तसेच स्वदेशी शस्त्रास्त्र आणि संवेदक उत्पादकांचे प्रतिनिधी उपस्थित राहणार आहेत. हिंद महासागर क्षेत्रातील वाढती सागरी आव्हाने आणि किनारपट्टीच्या सुरक्षेची गरज लक्षात घेता, 'मंगरोल'चा नौदलातील समावेश महत्वाचा मानला जात आहे. मात्र, अशा युद्धनौकांचा प्रत्यक्ष सुरक्षा परिणाम त्यांच्या तांत्रिक क्षमतेसोबतच प्रशिक्षित मनुष्यबळ, देखभाल आणि समन्वित सागरी निगराणी व्यवस्थेवरही अवलंबून असेल.

मोदी सरकारवर मत्केदारीला खतपाणी घालण्याचा काँग्रेसचा आरोप; 'मित्रभांडवलशाहीची साखळी तोडणार' : राहुल गांधींचा निर्धार!

■ **दैनिक राज्य लोकतंत्र** नवी दिल्ली । प्रतिनिधी देशातील उद्योगविश्वात सर्वांना समान संधी मिळतेय की मोजक्या बड्या उद्योगसमूहासाठीच आर्थिक धोरणे राबवली जात आहेत? या प्रश्नावरून काँग्रेसने शुक्रवारी, ९ ऑक्टोबर २०२६ रोजी नरेंद्र मोदी सरकारवर जोरदार हल्लाबोल केला. केंद्र सरकार मत्केदारीला प्रोत्साहन देत असल्याचा आरोप करत, प्रत्येक उद्योगाला निष्पक्ष स्पर्धेची समान संधी मिळाली पाहिजे, अशी भूमिका काँग्रेसने मांडली. लोकसभेतील विरोधी पक्षनेते राहुल गांधी यांनी काँग्रेस मित्रभांडवलशाहीची साखळी तोडण्यासाठी कटिबद्ध असल्याचे

सांगितले. देशाच्या अर्थव्यवस्थेत काही मोठ्या कंपन्यांचे वर्चस्व वाढत असले, तर लहान उद्योग, नवउद्योजक आणि नव्या व्यवसायांसाठी स्पर्धा करणे कठीण होऊ शकते, हा या राजकीय वादावर केंद्रबिंदू आहे. अमेरिकेतील

अब्जाधीश उद्योजक एलॉन मस्क यांच्याशी झालेल्या चर्चेच्या दुसऱ्याच दिवशी राहुल गांधी यांनी ही भूमिका मांडली. भारतात प्रत्येक व्यवसायाला न्याय्य संधी मिळाली आणि उद्योगक्षेत्रात समान स्पर्धेचे वातावरण निर्माण व्हावे, अशी

काँग्रेसची मागणी आहे. मोदी सरकारच्या आर्थिक धोरणावर प्रश्न उपस्थित करत काँग्रेसने मत्केदारी आणि कथित मित्रभांडवलशाहीचा मुद्दा पुन्हा ऐरणीवर आणला आहे. मात्र, हे राजकीय आरोप असून त्याची सत्यता ठरवण्यासाठी उद्योगक्षेत्रातील स्पर्धा, सरकारी निर्णय आणि संबंधित पुरावे तपासणे आवश्यक आहे. प्रश्न केवळ उद्योगांच्या वाढीचा नाही, तर त्या वाढीच्या संधी सर्वांना मिळताना का, हा आहे. भारताच्या आर्थिक विकासात लहान उद्योग आणि नवउद्योजकांना किती वाव मिळतो, यावरून सरकारच्या धोरणाचे मूल्यमापन होणार आहे.

बँकिंग व्यवस्थेतील रोकड आवरण्यासाठी आरबीआयचा दणका! २५,००० कोटींचे रोखे विकणार

■ **दैनिक राज्य लोकतंत्र** मुंबई । वृत्तसंस्था देशातील बँकिंग व्यवस्थेत उपलब्ध असलेली अतिरिक्त रोकड कमी करण्यासाठी भारतीय रिझर्व बँकेने पुन्हा एकदा कठोर पावले उचलली आहेत. शुक्रवारी, ९ ऑक्टोबर २०२६ रोजी आरबीआयने खुल्या बाजारातील व्यवहारांझे २५० अब्ज रुपये म्हणजेच २५,००० कोटी रुपयांचे सरकारी रोखे विकण्याची घोषणा केली. ही विक्री मंगळवार, १३ ऑक्टोबर रोजी होणार आहे.

त्याचबरोबर बँकांसाठी रोख राखीव प्रमाणाच्या (सीआरआर) दैनिक देखभालीची अट १६ ऑक्टोबरपासून ९० टक्क्यांवरून ९९ टक्क्यांपर्यंत वाढवण्यात आली आहे. बँकिंग व्यवस्थेतील अतिरिक्त पैसा शोषून घेण्याचा आणि अल्पकालीन व्याजदरांवर नियंत्रण मजबूत करण्याचा हा प्रयत्न आहे. आरबीआयच्या या निर्णयामागे बँकिंग व्यवस्थेत मोठ्या प्रमाणावर उपलब्ध असलेली अतिरिक्त रोकड हे

प्रमुख कारण आहे. सप्टेंबरपासून बँकिंग व्यवस्थेतील अतिरिक्त तरलता दरोज सरासरी ७ लाख कोटी रुपयांपेक्षा अधिक होती, जी बँकांच्या एकूण ठेवींच्या सुमारे २.६ टक्के होती. ऑक्टोबरमध्ये हा अतिरिक्त रोकडसाठा कमी झाला असला, तरी तो अजूनही मोठा असल्याने मध्यवर्ती बँकेने तरलता नियंत्रणासाठी पुढील पाऊल उचलले आहे. याआधी सप्टेंबर २०२६ मध्ये आरबीआयने खुल्या बाजारातून एकूण १ लाख कोटी रुपयांचे

रोखे विकले होते. एका दशकाहून अधिक काळातील ही सर्वाधिक निव्वळ रोखे विक्री ठरली. आता आणखी २५,००० कोटी रुपयांच्या विक्रीमुळे बँकिंग व्यवस्थेतील अतिरिक्त रोकड कमी करण्याची मोहीम पुढे सुरू राहणार आहे. सीआरआर म्हणजे बँकांनी आपल्या ठेवींच्या निर्धारित प्रमाणातील रक्कम आरबीआयकडे राखून ठेवणे. सध्या सीआरआरचे प्रमाण ३ टक्के आहे. म्हणजेच प्रत्येक १०० रुपयांच्या ठेवीमागे बँकांना ३ रुपये आरबीआयकडे

ठेवावे लागतात आणि या रकमेवर व्याज मिळत नाही. नव्या निर्णयामुळे एकूण सीआरआरचे प्रमाण वाढलेले नसले, तरी प्रत्येक दिवशी आवश्यक रकमेच्या किमान ९९ टक्के रक्कम राखण्याची अट लागू होईल. त्यामुळे बँकांना दैनंदिन रोकड व्यवस्थापनासाठी मिळणारी मोकळीक कमी होणार आहे. महत्वाचे म्हणजे, काही दिवसांपूर्वीच आरबीआयने जवळपास चार वर्षांनंतर प्रथमच

प्रमुख धोरणात्मक व्याजदर वाढवला होता आणि पुढील दरवाढीचे संकेत दिले होते. त्यामुळे रोखे विक्री आणि सीआरआरमधील बदल हे चलनविषयक धोरण अधिक कडक करण्याच्या दिशेने उचललेले पाऊल मानले जात आहे. या निर्णयाचा परिणाम अल्पकालीन कर्जदर, सरकारी रोख्यांचे उत्पन्न आणि बँकांच्या निधी व्यवस्थापनावर होऊ शकतो. मात्र, सर्वसामान्यांच्या

गृहकर्जाच्या किंवा वैयक्तिक कर्जाच्या हप्त्यांमध्ये तातडीने वाढ होईलच, असे नाही. त्यासाठी बँकांचे व्याजदरविषयक निर्णय आणि बाजारातील परिस्थितीही महत्त्वाची असल. अतिरिक्त रोकड कमी करून व्याजदरांवरील नियंत्रण मजबूत करणे हे आरबीआयचे उद्दिष्ट असले, तरी त्याचा बँकांच्या कर्जपुरवठ्यावर आणि अर्थव्यवस्थेतील पैशांच्या प्रवाहावर काय परिणाम होतो, याकडे आता लक्ष लागले आहे.

न्यायालयीन सुनावण्यांचा व्यावसायिक वापर नको; सर्वोच्च न्यायालयाचा ठाम पवित्रा, पण बातमीदारीवर बंदी नाही!

■ **दैनिक राज्य लोकतंत्र** नवी दिल्ली । प्रतिनिधी सर्वोच्च न्यायालयाच्या सुनावण्यांचे थेट प्रक्षेपण जनतेसाठी की डिजिटल व्यासपीठांच्या व्यावसायिक फायद्यासाठी? न्यायालयीन कामकाजाच्या ध्वनिचित्रफितींच्या अनधिकृत वापरावरून हा प्रश्न पुन्हा ऐरणीवर आला आहे. न्यायालयीन सुनावण्यांचे थेट प्रक्षेपण समाजमाध्यमांवर आणि डिजिटल व्यासपीठांवर अनधिकृतपणे वापरणे व प्रसारित करणे यावरील बंदीचा निर्णय सर्वोच्च न्यायालयाने शुक्रवारी,

९ ऑक्टोबर २०२६ रोजी पुन्हा ठामपणे अधोरेखित केला. जनहितासाठी उपलब्ध करून दिलेल्या गोपनीय वैयक्तिक लाभासाठी व्यावसायिक गैरवापर होता कामा नये, अशी स्पष्ट भूमिका सरन्यायाधीश सूर्यकांत यांनी मांडली. न्यायालयीन सुनावण्यांचे थेट प्रक्षेपण हे पारदर्शकता वाढवण्यासाठी आणि नागरिकांना न्यायप्रक्रियेची माहिती मिळावी यासाठी महत्वाचे आहे. मात्र, याच सार्वजनिक सुविधेचा आधार घेऊन ध्वनिचित्रफितींचा अनधिकृत वापर करणे, त्यांचे

प्रसारण करणे किंवा त्यातून व्यावसायिक फायदा मिळवणे योग्य नाही, असे न्यायालयाच्या भूमिकेतून स्पष्ट होते. जनतेच्या माहितीसाठी उपलब्ध असलेल्या

न्यायालयीन कामकाजाचे खासगी व्यावसायिक साधनात रूपांतर होऊ नये, हा या निर्णयामागील नकार दिल्याचेही सांगितले. त्यांना ठेवण्यात आलेल्या खासगी नकार दिल्याचेही सांगितले. त्यांना ठेवण्यात आलेल्या खासगी नकार दिल्याचेही सांगितले. त्यांना ठेवण्यात आलेल्या खासगी नकार दिल्याचेही सांगितले.

न्यायालयीन सुनावण्या पाहण्यावर किंवा त्यांचे वृत्तकन करण्यावर निर्बंध घालणे असा अजिबात नाही, असे सरन्यायाधीश सूर्यकांत यांनी स्पष्ट केले. त्यामुळे न्यायालयाने पारदर्शकतेचे दरवाजे बंद केले आहेत, असा निष्कर्ष काढणे चुकीचे ठरेल. न्यायालयीन कामकाज जनतेपर्यंत पोहोचवणे आणि त्यातील ध्वनिचित्रफितींचा अनधिकृत वापर करणे, या दोन वेगळ्या बाबी असल्याचे न्यायालयाने अधोरेखित केले. यापूर्वी ३१ जुलै रोजी सर्वोच्च न्यायालयाने स्पष्ट केले होते की, मान्यताप्राप्त वृत्तसंस्थांना

न्यायालयीन सुनावण्यांचे वृत्तकन सुरू ठेवता येईल; मात्र त्यासाठी न्यायालयीन सुनावण्यांच्या ध्वनिचित्रफितींचा थेट वापर करता येणार नाही. या निर्णयामुळे माध्यमांचे स्वातंत्र्य, न्यायालयीन पारदर्शकता आणि डिजिटल व्यासपीठांची व्यावसायिक जबाबदारी यांच्यातील समतोलाचा प्रश्न पुन्हा चर्चेत आला आहे. जनतेचा माहिती मिळवण्याचा अधिकार कायम ठेवत न्यायालयीन कामकाजाचा अनधिकृत व्यावसायिक वापर रोखणे, हेच सर्वोच्च न्यायालयाच्या भूमिकेचे केंद्रबिंदू आहे.

बारामती । प्रतिनिधी बारामतीतील सोमेश्वर सहकारी साखर कारखान्याच्या प्रचाराच्या तोफा शुक्रवारी थंडावल्या. प्रचाराच्या शेवटच्या दिवशी राजकीय घडामोडी घडल्या असून, बंडखोरी केलेले कारखान्याचे विद्यमान अध्यक्ष पुरुषोत्तम जगताप यांच्या पॅनेलमधील सर्व उमेदवारांना राष्ट्रवादी काँग्रेस (अजित पवार) पक्षातून निरंबित करण्यात आले. तसेच महाविकास आघाडीतील काँग्रेसचा पाठिंब्याबाबत संभ्रम निर्माण झाला असताना पुरंदर तालुक्यातील काँग्रेसने राष्ट्रवादी

काँग्रेस (शरद पवार) पक्षाच्या पॅनेलला पाठिंबा असल्याचे स्पष्ट केले आहे. या कारखान्याच्या निवडणुकीत स्वतंत्र पॅनेल उभे करणारे जगताप यांच्यासह त्यांच्या पॅनेलमधील सदस्यांवर 'राष्ट्रवादी'ने कारवाई केली आहे. पक्षाची भूमिका डावलून निवडणुकीत स्वतंत्र यांदालून केल्याने सर्वांना पक्षातून निरंबित करण्यात आल्याचे पक्षाकडून जाहीर करण्यात आले. राष्ट्रवादी काँग्रेस (अजित पवार) पक्षाला पुरंदर तालुक्याचा पाठिंबा असल्याचा दावा दत्ता हुरंगे यांनी केला होता. त्यावरून संभ्रम निर्माण झाला होता.

आंदोलनाला निघालात? आधी सरकारची परवानगी घ्या! लोकशाही की सत्तेची दहशत?

■ **दैनिक राज्य लोकतंत्र** मुंबई । प्रतिनिधी सत्ताधाऱ्यांना प्रश्न विचारायचे असतील, निवडणूक आयोगाच्या कारभारावर आक्षेप घ्यायचा असेल किंवा सरकारविरोधात आंदोलन करायचे असेल, तर आता संविधान वाचण्यापूर्वी पोलिसांची परवानगी तपासावी लागणार का? पुण्याहून दिल्लीला आंदोलनासाठी निघालेल्या १४ विद्यार्थ्यांना मध्य प्रदेशातील इटारसी येथे ताब्यात घेतले गेले. महाराष्ट्रात आंदोलकांना नोटिसा बजावल्याच्या घटना समोर आल्या आहेत. एका बाजूला रेल्वेतून उतरवून विद्यार्थ्यांना रोखले जाते, तर दुसऱ्या बाजूला आंदोलनाची तयारी करणाऱ्या

कार्यकर्त्यांवर प्रतिबंधात्मक कारवाई होते. मग लोकशाहीत नागरिकांना विरोध करण्याचा अधिकार आहे की केवळ सत्ताधाऱ्यांच्या निर्णयांना मान डोलावण्याची मुभा आहे? ९ ऑक्टोबर २०२६ रोजी मध्य प्रदेशातील सरकारी रेल्वे पोलिसांनी इटारसी जंक्शनवर पुण्याहून दिल्लीला जाणाऱ्या १४ विद्यार्थ्यांना ताब्यात घेतले. हे विद्यार्थी ऑल इंडिया स्टूडंट्स फेडरेशनशी संबंधित असल्याचे सांगण्यात आले आहे. १० ऑक्टोबर रोजी दिल्लीतील जंतरमंतर येथे कांकोर जनात पार्टीने आयोजित केलेल्या आंदोलनात सहभागी होण्यासाठी ते प्रवास करत होते. मुख्य निवडणूक आयुक्त झानेश

कुमार यांच्या राजीनाम्याची मागणी आणि मतदार याद्यांच्या विशेष सखोल पुनरीक्षण प्रक्रियेतील कथित अनियमिततांबाबत जाब विचारणे, हा या आंदोलनाचा उद्देश आहे. या प्रकरणात पोलिसांनी दिलेले स्पष्टीकरण अधिकच धक्कादायक आहे. विद्यार्थ्यांकडे आंदोलनासाठी परवानगी नसल्याचे सांगण्यात आले. नागरिकांना आंदोलनासाठी परवानगी आवश्यक आहे का, असे विचारले असता एका जीआरपी अधिकाऱ्याने, 'अर्थातच! हे सर्व थांबवण्यासाठी व्यवस्था असली पाहिजे. आम्ही वरून आलेल्या आदेशानुसार कारवाई केली,' असे सांगितले आहे. म्हणजे आता

नागरिकांनी कोणत्या प्रक्षावर आवाज उठवायचा, हेही प्रशासन ठरवणार का? आणि निर्णयाचे कारण विचारले की उत्तर तयार वरून आदेश आले!' मग संविधान, मूलभूत अधिकार आणि कायद्याचे राज्य हे फक्त भाषणांपुरतेच उरले आहे का? पोलिसांनी शुक्रवारी विद्यार्थ्यांची सुटका केल्याचा दावा केला; मात्र त्यांना ठेवण्यात आलेल्या खासगी हॉटेलमधून बाहेर पडण्यास त्यांनी नकार दिल्याचेही सांगितले. त्यांना नेमक्या कोणत्या कायदेशीर आधारावर ताब्यात घेतले, किती काळ रोखले आणि सुटकेनंतर त्यांच्या हालचालींवर कोणते निर्बंध होते, याबाबत स्पष्टता आवश्यक

आहे. महाराष्ट्रातही आंदोलनापूर्वी कारवाई झाल्याचे समोर आले आहे. ९ ऑक्टोबरला , नागपूर, मुंबई, पुणे आणि भुसावळ परिसरात कार्यकर्त्यांच्या हालचालींवर लक्ष ठेवण्यात आले, तर काहीना भारतीय कम्युनिस्ट पक्षाच्या कलम १६८ अंतर्गत नोटिसा देण्यात आल्या. आंदोलकांनी याला दबावाचे साधन ठरवल्याचा आरोप केला. दुसरीकडे, महाराष्ट्र पोलीस महासंचालक कार्यालयाने कठोर कारवाईचे आदेश दिल्याचा दावा नाकारला आहे. त्यामुळे नेमके आदेश कोणी दिले, कोणत्या परिस्थितीत नोटिसा बजावल्या आणि त्यामागील कायदेशीर कारणे काय होती, हे

स्पष्ट होणे आवश्यक आहे. मध्य प्रदेशातील भोपाळ, इटारसी आणि ब्वाल्हेर येथे दिल्लीकडे जाणाऱ्या किमान ३० आंदोलकांना रेल्वेतून उतरवून ताब्यात घेण्यात आले. ही संख्या आणि कारवाईची व्याप्ती पाहता, प्रकरण केवळ १४ विद्यार्थ्यांपुरते मर्यादित राहात नाही. मात्र, प्रत्येक कारवाईचे स्वतंत्र तपशील आणि अधिकृत कारणे तपासणेही तितकेच महत्वाचे आहे. भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद १९(१)(अ) आणि १९(१)(ब) नुसार नागरिकांना अभिव्यक्तिस्वातंत्र्य आणि शांततेने एकत्र येण्याचा अधिकार आहे. सार्वजनिक सुव्यवस्थेसाठी कायद्यानुसार वाजवी

निर्बंध शक्य आहेत; पण प्रत्येक विरोधाला संभाव्य धोका मानून नागरिकांना रोखता येत नाही. सरकारला आंदोलनामुळे गैरसोय होत असेल, तर त्या आंदोलनामागेचे प्रश्न सोडवणे हा एक मार्ग आहे. पण आंदोलनकर्त्यांनाच अडवून प्रश्न संपवण्याचा प्रयत्न झाला, तर प्रश्न अधिक गंभीर होतात. लोकशाहीत एकच प्रश्न स्वतःला विचारावाकायद्याचे रक्षण करत आहोत की सतेला प्रश्न विचारणाऱ्यांचा आवाज थांबवत आहोत?

जनात सरकारच्या परवानगीवर जगणारी प्रजा नसते. मग आंदोलन करणाऱ्यांना रोखण्यापूर्वी प्रशासनाने एकच प्रश्न स्वतःला विचारावाकायद्याचे रक्षण करत आहोत की सतेला प्रश्न विचारणाऱ्यांचा आवाज थांबवत आहोत?

